

ДОКЛАД ЗА ПОЛИТИЧЕСКАТА КОНСТЕЛАЦИЯ ОКТОМВРИ'2013

**АНАЛИЗ И ПРОГНОЗА ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕТО
НА ИНСТИТУЦИИТЕ КАТО ФАКТОР
НА ПОЛИТИЧЕСКА (НЕ)СИГУРНОСТ**

В доклада се анализират политическите реалности: действията и официалното говорене на институциите. При изготвянето му, безпристрастно и с респект към фактите, са взети всички мерки за осигуряване на обективна и точна информация, а данните, анализите и мненията са базирани на посочените източници по начина и обхвата, изложен в доклада. Анализът и прогнозата не изразяват политически пристрастия; не третират положително или отрицателно политическата констелация; не дават аргументи за ползата или за вредата от нея.

Авторите не носят отговорност за информация и материали, изхождащи от други източници и не носят пряка или косвена отговорност за неточно, непълно и превратно използване на информацията, представена в доклада. Без тяхното изрично писмено съгласие съдържанието на доклада не може да бъде променяно, преработвано, приспособявано, допълвано или от него да се изработват производни материали; не може да се цитира, освен за изследователски и учебни цели - докладът не е част от публичния, а от академичния дебат. За нанесените вреди се носи съответна имуществена отговорност.

Многопартийната система в страната е силно конфрнтирана. Управляващи и опозиция, взаимно се отричат и се стремят да се дискредитират. Публичният дебат не разкрива идеи за излизане от кризата и намерения за тяхното реализиране. Това действие на политическата драма ще завърши с развързка на европейските избори през май.

Представителната власт е конфрнтирана с управляващите партии и със законодателната, а изпълнителната власт не е самостоятелен фактор в политическите събития. Тази конструкция е нестабилна за управление на рисковете пред страната.

Другите институционални и публични фактори поддържат политическата констелация, но общо усилват политическите рискове.

Индексът на несигурност на политическите институции е между нисък и среден с негативна перспектива до европейските избори.

Отсъства реален потенциал да бъдат решавани тежките проблеми на страната и да бъде управлявана един мандат. Няма воля за реформи и промяна на политиката.

*„Несигурността не се нуждае от риск“
ISO 31000/2009*

Въведение

Предмет на този анализ е как се позиционират политическите институции¹ в България в периода 23 май – 15 октомври т.г. като фактор за (не)сигурност и как управляват политическите рискове. Анализирани и прогнозирани са следните политически рискове.

- I. (Не)доверие на избирателите в управляващите и в опозицията;
- II. Нарастваща конфронтация между институциите и вътре в тях;
- III. Масово обществено недоволство, гражданско неподчинение, прилагане на сила.
- IV. Парализа и разпад на институция;
- V. Критично недоверие в МС и оставка на премиера;
- VI. Предсрочно разпускане на НС.

Основните цели на доклада са: а) оценки на нивата на последните два риска, като рискови критерии за възникване на политическа криза² и предсрочни избори; б) обобщена оценка на риска от блокиране на институциите и трайна неспособност за управление като фактор, определящ поведението на политическите институции; в) извеждане на Индекс за несигурност на политическите институции.

Констелация и контекст³

Редица наблюдатели изказаха опасения преди предсрочните избори, че страната навлиза в трети период на политическа нестабилност, след 1990 и 1996-1997 г.⁴ Изборите потвърдиха опасенията. Избирателят не формира политическа констелация със стабилно мнозинство за управление на страната: ГЕРБ с 97 депутата остана в опозиция, а управляващите Коалиция за България с 84 депутата и ДПС с 36, трябва да разчитат на подкрепата на „Атака“ с 23 депутата, за да може парламентът да заседава⁵.

Към момента на затваряне на доклада, Коалиция за България и ДПС, се справят сами с формулирането на отговори на опозиционни тези⁶, но само заедно с „Атака“⁷ могат да осигурят

дейността на Народното събрание⁸ и могат да отхвърлят вето на президента. Управляващото мнозинство е „триъгълник“, от всеки ъгъл зависи стабилността или парализата на властта. Цената е, че никой от управляващите не може да реализира предизборните си обещания, всеки прави партийни или коалиционни компромиси⁹. Единни, трите фракции блокират най-голямата парламентарна група на ГЕРБ и не ѝ позволяват да постигне целите си.

Тази конфигурация на политическите сили съвпада с продължителен негативен икономически цикъл: БВП вече пета година остава под равнището на 2008г., което увеличава социалното напрежение и задълбочава обществените дисбаланси; безработицата 12.6% е двойно по-висока от преди кризата, а преките чуждестранни инвестиции – почти двойно по-малко като процент от БВП; темпът на нарастване на кредита за частния сектор в 2013 г. е 6 пъти по-нисък.

Динамиката на населението, здравеопазването, образованието, социалната и пенсионна система са в кризисно състояние. Това превръща обществото в опасен погреб (90 и 96/97г.) Продължаващото спадане на доверието в институциите и политическите сили рефлектира в свиване на потреблението на семействата и ниско доверие на бизнеса и инвеститорите. Динамиката на тези две компоненти, показва, че бързо възстановяване на икономическата и социална системи е невъзможно.

Актуални предизвикателства

Страната е изправена пред важни предизвикателства, част от които имат структурен характер. Отговорът на управляващите, способността им или неспособността им да постигнат обществен консенсус по ключови за страната теми ще предопредели позицията на България в средносрочен план овладявайки или задълбочавайки рисковете в страната.

- **Икономическата стагнация** изисква възстановяване на икономиката и извеждането ѝ към устойчив растеж;
- **Европейските избори** са решаващи за политическата констелация¹⁰ при сегашната нестабилна и компромисна политическа конфигурация в парламента; резултатите им могат да предизвикат веднага предсрочни парламентарни избори; партиите се позиционират и готвят за избори за Народно събрание¹¹;
- **Засилващата се международна нестабилност** от Арабската пролет и Сирийската криза поражда рискове за вреди от неконтролирана имиграция - неопределени по време, размери и последици и снопове от вторични рискове за националната сигурност, които ако не срещнат противодействие, могат да предизвикат криза¹².
- **Отношенията с ЕС в периода 2014-2020** за помощта от Европейските структурни и инвестиционни фондове имат силен отпечатък върху икономическия облик на страната.

Цели на парламентарните групи

В тази политическа констелация, в този кризисен икономически и социален контекст, изправени пред важни предизвикателства, парламентарните групи се позиционират със следните цели:

ГЕРБ е единствената парламентарна сила, която декларира, че иска да предизвика предсрочни избори¹³ чрез правителствена и парламентарна криза.

КБ, водачът в управляващия съюз има четири цели: 1) да увеличи доверието на своите избиратели; 2) да предотврати масови социални вълнения и насилия; 3) да отстрани представителите на ГЕРБ във властта; и, 4) да дискредитира политически и преследва съдебно неговите лидери.

ДПС цели да задържи и увеличи доверието на своите избиратели; да отстрани ГЕРБ, като заплаха за своя разпад; и, да отнеме максимален брой властови позиции от него.

„Атака“ се стреми да върне доверието на своите избиратели и нанесе щети на ГЕРБ.

Президентът декларира, че ще търси диалог с политическите сили и с представителите на гражданското общество за намирането на изход от настоящата криза и ще съдейства за постигането на консенсус за реализирането на важни реформи.

Министерският съвет и Народното събрание нямат свои самостоятелни цели.

Обстоятелствата характеризират политическата ситуация като **предизборна**. Тази оценка е ориентир за анализа на политическите рискове.

Анализ на партиите

В анализирания период **ГЕРБ** си е поставил непостижими цели и не е успял да ги преоцени след неуспехите си. В преследването на предсрочни избори е загубил част от политическия си потенциал и сега се намира в по-неблагоприятна позиция отколкото след изборите. Факторите за това са: изпадане в дълбока изолация, липса на позиции в ръководството на Народното събрание и парламентарните комисии, блокирани законодателни предложения, призната необходимост да разчитат на други политически сили¹⁴. Отслабването на партията намалява вероятността от правителствена и/или парламентарна криза.

Липсата на опозиционен опит проличава в невярната преценка на силите¹⁵; закъснелия извод, че се намира под атаката на останалите три фракции; нестабилно парламентарно поведение. Това се илюстрира от поведението на парламентарната група: напусна с неполитически аргумент за първи път заседанията на парламента две седмици след свикването му на 21.05.2013 г., но излизането не се спази строго, депутати се регистрираха, присъстваха в залата на 14.06.2013 г. при избора на ръководител на ДАНС. Едва при второто напускане на НС на 18.06.2013 г. заявиха три политически цели:

- 1) блокиране действието на институцията в опит да се предизвикат предсрочни избори¹⁷, в което успява за кратко;
- 2) подкрепяне искането на протестиращите за оставка на Д. Пеевски¹⁸;
- 3) разкриване на ключовата роля на „Атака“ за заседанията на парламента, което бе успешно.

ГЕРБ прецени частичния си успех и продължи да преследва предизвикване на предсрочни избори, но промени тактиката: участва в заседания на парламентарни комисии на 23.07.2013 г. за актуализация на бюджета, които бяха блокирани от протестите;

- 4) през септември внесе вот на недоверие.

Преди дебата партията промени посоката на парламентарната атака и използва вота, за да затвърди разобличаването на „Атака“¹⁹; последва втори вот; отхвърлянето му и оттам – стабилизиране на правителството. Вотовете не разкриха алтернативните управленски решения на ГЕРБ; депутатите нападаха премиер и министри, най-често с цел да бъдат лично уязвени; контраатаките бяха основна защита срещу нападенията. *Стана ясно, че ГЕРБ сам не може да предизвика предсрочни избори. Няколко бивши депутати се опитаха да задълбочат слабостта на партията, създавайки вътрешна алтернатива. Опитът бе отблъснат.*

Позициите на ГЕРБ и президента се раздалечиха по време на служебното правителство. Изказването на Б. Борисов при връчването на проучвателния мандат бе пренебрежително към възможностите на президента да състави правителство. Той си позволи да му даде съвет, който не е съобразен с Конституцията²⁰. След изборите партията продължи да поддържа дистанцирано отношение към президента. Лидерът ѝ многократно категорично отказа да коментира атаките срещу президента. Последният бе подкрепен с общи фрази²¹.

В това състояние на противопоставяне и дистанциране от останалите политически институции, което задълбочава изолацията му, ГЕРБ направи неколкостепенни неуспешни опити да сътрудничи с Реформаторския блок, включително с тактиката „на моркова и тоягата“. От острите реакции на говорителите на Блока се разбира, че не търсят сближаване с ГЕРБ²².

Опитът²³ за оглавяване на протестите срещу правителството, посредством докарване на симпатизанти на партията, завърши с разсейване енергията на протестиращите и отслабване на тяхната мотивация за дълъг период от време.

За ГЕРБ нарасна риска от загуба на политическо доверие. Сондажите на общественото мнение регистрираха известна загуба на влияние след завръщането на партията в парламента.

Коалиция за България²⁴ (КБ), макар и с предимството, което ѝ дават повечето социолози, не изглежда достатъчно стабилна, за да посрещне нови изпитания: взе управленски мерки на ръба на възможното; няма ресурси за посрещане на нов натиск; направи всички възможни маневри в „триъгълника“ с ДПС и „Атака“, но рисковете вътре в него останаха.

Възможностите на КБ да отразяват заплахите за правителството и НС са почти изчерпани. Коалицията няма реално възможности да противодейства на парализа на Народното събрание, нито при рязка промяна в поведението на ДПС или „Атака“, което би направило правителството силно уязвимо. Затова КБ/БСП, оставайки защитник на статуквото, ще отидат на предсрочни избори, ако са сигурни, че ще ги спечелят²⁵.

КБ преследва целите си във властта като се стреми да овладява вътрешните си противоречия. Разделението в КБ е налице: част от партиите подкрепят съюза с ДПС и са срещу „Атака“; друга – обратно; за трети е важен мандата, а отношенията с ДПС и „Атака“ са второстепенни; принудени са от взаимоотношенията си с конфронтантите ДПС и „Атака“²⁶ да балансират и правят чести компромиси, които правят уязвима БСП²⁷. Балансирането се усложнява от факта, че в рамките на Коалицията е включена партия Нова зора, която беше част от предизборната коалиция „Атака“ през 2005 година, а Евроромата гравитира към ДПС.

Самото вътрешно единство в БСП е поставено в залог и зависи от способността на ръководството ѝ да формира дневен ред и поддържа динамичното равновесие заради властта. Тази позиция изисква постоянни политически усилия и непрекъснато съгласуване и не изглежда достатъчно стабилна, за да издържи цял мандат. Това формира *постоянно действаща вътрешна опозиция*. Тя се противопоставя на цената, която трябва да плати БСП²⁸ и концентрира критиката си срещу концентрацията на властта в ръцете на тесен кръг около председателя на партията; стреми се да окаже влияние върху политиката на правителството и мнозинството²⁹, да се противопостави на конкретни кадрови назначения във властта като преразпределение на зоните на влияние в партията; атакува ръководството за големите жертви за правителството и че партията не е представена подобаващо в него; изтъква, че

БСП е престанала да взема демократично решения³⁰. Всъщност опозицията цели да ограничи влиянието на председателя на партията и да запази собствените си позиции, *а не да предизвика правителствена криза*; в рамките на тази цел не влиза разцепление. Овластяването на сегашната вътрешна опозиция може напълно да промени отношението на БСП към ГЕРБ.

В сравнение с позицията си по време на управлението на Тройната коалиция (2005-2009), днес КБ се намира в по-маневрена, но по-уязвима позиция, в която определянето и реализирането на управленската политика зависи от други две парламентарни групи. Затова тактиката е прехвърляне и споделяне на риска за управлението.

Коалицията премина в непосредствена близост до критичното ниво на дестабилизация. След връщането на ГЕРБ в парламента и първия вот на недоверие, рискът от правителствена криза се намалява за сметка на увеличаване на риска от блокиране на дейността на Народното събрание. Високата степен на мобилизация на избирателите на КБ/БСП помогна на управляващите да се стабилизират. Но тази мобилизация не може да бъде поддържана дълго, поради натрупани тежки проблеми пред управлението на страната.

КБ се опитва да въздейства на рисковете си с повече социални ангажименти на управлението, чиято цена е поемане на по-големи рискове в следващите месеци. Подобно на всички леви и ляво-центристки партии и коалиции тя опитва излизане от политическата криза през увеличаване на правителствените разходи. То обаче, е незначително, за да се увеличи потреблението и промени доверието на потребителите и бизнеса; не засяга основните структури на бюджетните разходи; няма да компенсира или замени отлива на чуждестранни инвестиции като фактор на икономическата депресия. Но поражда солидарност между управлението и неговите избиратели. Според повечето сондажи КБ/БСП се счита за първа политическа сила.

КБ не постига напредък в две от своите цели: рискът от масови вълнения през зимата остава реален; няма гаранция, че поетите нови социални ангажименти ще постигнат желаното въздействие; разобличаването и преследването на лидерите на ГЕРБ остана на заден план.

КБ отвлича вниманието с битка срещу президента; организираният заедно с ДПС и „Атака“ партийни протести раздвояват вниманието на обществото.

ДПС успява да постига най-много свои цели в сравнение с останалите, защото има най-много възможности за маневри в политическия център. ДПС не може само да противодейства на правителствена или парламентарна криза. В това отношение то е само страна в зависимостите на управляващия „триъгълник“.

ДПС постига целите си, като се държи като силния фактор на управляващата коалиция: след дестабилизацията през лятото, постоянно поема отговорност за правителството³¹; балансира в управляващия съюз, като прави компромиси в говоренето си по отношение на „Атака“; не се бои от масови вълнения, защото те се случват в големите градове и София, където Движението има малко избиратели.

Самостоятелността си ДПС защити като: отказа да подпише коалиционно споразумение с КБ за съставяне на правителството; запази дистанция чрез противопоставяне на КБ и „Атака“³² и реализира своята основна цел да се позиционира във властта, като методично изтласква оттам представителите на ГЕРБ.

Истинската сила на парламентарната група на ДПС в тази политическа констелация е в напълно реалната възможност да прати КБ в опозиция. Тази сила бе показана за кратко при връщането на мандатите за съставяне на правителството. От тази ключова позиция ДПС може да избира политическите решения и законопроекти, които най-близко отговарят на неговите интереси и да ги налага на всички останали. Това особено преимущество на Движението е известно на останалите и те се съобразяват с него.

Тази позиция бе очертана откровенно по време на летните протести с тезата, че 42-то НС може да избере и друго правителство³³. ДПС не прави компромиси по отношение на целта си да отстрани ГЕРБ и респектира постоянно лидера на най-голямата фракция. Движението дори направи опит да поеме задачата да дискредитира ръководителите на ГЕРБ, излъчвайки Д. Пеевски за шеф на ДАНС.

Този погрешен ход донесе много нови негативи на ДПС, които то трябваше да отразява като праща рейсове със свои привърженици на контра митинги. Защитата от Движението на политическото статукво носи минуси тъй като множеството от чуждите избиратели виждат партията като фасада, зад която се крият други сили.

ДПС има тежки проблеми в ЕС и Република Турция от времето на Тройната коалиция. Негативният ѝ образ на партия с корупционни практики я прави уязвима отвън. Движението постоянно се опитва да тушира този образ и да излезе от изолация.

След като издържа на предизборната атака за отнемане на избиратели, партията поддържа постоянна готовност за предсрочни избори. Сондажите на общественото мнение показват, че подкрепата за Движението не намалява.

„Атака“ е изправена пред риска да изгуби електорална подкрепа и затова ще продължи да търси всяка възможност за изява като радикален критик, готов да скандализира публичното пространство и дори да участва в предизвикване на предсрочни избори. Много съмнително е, че ще го направи, защото при сегашната нагласа на избирателите, рискува да загуби парламентарното си представителство.

Това съмнение се споделя от КБ и ДПС, които не придават особено значение на акциите на скандалния си партньор и рядко се съобразяват с тях. Тази преценка на рисковете от поведението на „Атака“ може да се окаже погрешна. Партията може да предизвика политическата криза заради поръчка отвън.

„Атака“ е „пътникът в коша на мотора на властта“: забавящ скоростта по правия път на управлението, но без чието балансиране властта не може да взема острите завойи. Партията плаща скъпа цена за тази роля: превръщайки се от „партия срещу статуквото“ в негов защитник; поема загубата на избиратели, поради подкрепата за ДПС и заради демонстративното си отсъствие от изпълнителната власт.

Партията е изцяло фокусирана върху връщането на доверието на своите избиратели: защитава се, като изтъква „историческата си заслуга“³⁴ - отстраняването на ГЕРБ от властта (точно радикалното противопоставяне на „Атака“ срещу ГЕРБ³⁴, определя позицията на парламентарната ѝ група близо до управляващия съюз между КБ и ДПС и част от „триъгълника“, без който настъпва криза от парализа на властовите институции); постоянно търси разграничение от управляващите и правителството; опитва се да бъде лява алтернатива на КБ/БСП, доколкото програмните ѝ намерения я доближават в по-голяма степен до управленските предложения на тази Коалиция; атакува едновременно ГЕРБ, КБ и ДПС³⁶; и най-вече манифестира противопоставяне с ДПС.

Ръководството на „Атака“ постоянно изнудва ръководството на БСП, в резултат на което: партията пряко подкрепи правителството само при формирането на кворум за избор на кабинета и при преодоляването на отлагателното вето на президента върху Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет, а на двата вота на недоверие гласува „въздържал се“. Загубата на политическа подкрепа от страна на избирателите на партията, за които всяка подкрепа за правителство с участието на ДПС е предателство, радикализира поведението на партията. Опитите за заемане на ролята на радикална опозиция, на коректив на управлението, на „остен“ по отношение на управляващото мнозинство, не са довели до траен резултат³⁷.

Това, че политическото статукво зависи непосредствено от волята на „Атака“, е фактор за дестабилизиране на управляващите в близка и средносрочна перспектива.

Извънпарламентарни сили

Реформаторският блок и НФСБ са самостоятелни фактори срещу управляващите, които искат предсрочни избори. Развитието на политическата ситуация сред партиите, които останаха извън Народното събрание, както и нововъзникващите политически субекти създава риск предимно за ГЕРБ и „Атака“. Позициите и дистанциите на двете партии спрямо властта определят в най-голяма степен уязвимостта им по отношение на политическа подкрепа и електорално влияние. КБ, поради позиционирането си на основен крепител на управлението, също се противопоставя на евентуални електорални щети.

Реформаторският блок е нов политически проект, с неясно позициониране на състава и е със силно ограничени възможности и слаби ресурси да постигне предсрочни парламентарни избори.

Със своите инициативи и позиции Реформаторският блок упражнява отрицателно влияние върху ГЕРБ, който не крие раздражението си³⁸, макар изминалите месеци да показват, че няма пряка връзка между групите избиратели на двете формации. Блокът отклони няколко опита на ГЕРБ да установи политическо взаимодействие. Заплахите и поканите на ГЕРБ принуждават РБ да е силно предпазлив и внимателен във формирането на позициите си по отношение на голямата опозиционна партия, от което не печели доверие.

Амбицията на РБ е да формира обществено значима кауза без да акцентира върху нейната идейна и идеологическа ориентация³⁹. В този смисъл, ГЕРБ по-скоро губи позиции и разпознаваемост, опитвайки се да се конфронтира с Реформаторския блок, доколкото самите те се създадоха на същата неидеологическа основа с идеята да продължат европейския път на България. Каузата „отстраняване на мафията от властта“⁴⁰ не е оригинална. С нея Блокът е най-близо до спонтанните протести, макар тази близост между политически и граждански формирования да носи своите проблеми. Това първоначално успешно позициониране изглежда свързано с първата положителна тенденция на нарастване на подкрепата на избирателите, която в момента бележи известен застой.

Националният фронт за спасение на България има ограничени цели свързани с отстраняването на „Атака“ и макар да се обявява за предсрочни избори⁴¹, няма осезаем потенциал да участва в тяхното постигане.

НФСБ е опозиционна националистическа политическа партия, която поставя парламентарните националисти пред още по-трудна задача. Острото противопоставяне между двете политически формации беляза първите месеци от политическите им действия след изборите и трайно повлия върху тяхното позициониране спрямо управлението.

Освен че ѝ причинява загуби на политическа подкрепа, НФСБ изправя „Атака“ пред риск от трайна политическа изолация, включително сред европейските националисти. Присъединяването на лица, бивши членове на „Атака“ (ГОРД) към НФСБ изолира парламентарните националисти, а резултатите от сондажите на общественото мнение дават определени шансове на Фронта за участие в следващия парламент.

Движението „България без цензура“ се формира чрез конфронтация с президента, привлича центристски избиратели и не крие целта си да разруши ГЕРБ.

В навечерието на активната кампания за избори за Европейски парламент европейските политически партии активизираха взаимодействието си с българските партии в една приоритетна посока - изборите през май. Това ограничава целите на партиите и косвено стабилизира политическата система.

Европейската народна партия оказва съществено въздействие върху ГЕРБ за завръщането на партията в Народното събрание.⁴² След консултациите на ЕНП с ДСБ като представител на Реформаторския блок критиките срещу ГЕРБ относно избора на стратегия на парламентарно поведение придобиха допълнително значение. Европейският политически натиск към по-ефективно взаимодействие между ГЕРБ и Реформаторския блок изправят ГЕРБ пред необходимостта да управлява загубата на политическа подкрепа и едновременно да търси начини да намали негативните ефекти от РБ.

ПЕС увеличава натиска върху БСП да се дистанцира от подкрепата на националистите за правителството. Острата атака срещу председателя на ПЕС от френския му колега от ръководството на социалистическото семейство създава нова заплаха, както персонално за него, така и за БСП. Европейските социалисти не могат да си позволят преди евроизборите да подценяват зависимостта, в която се намира техният председател и лидер на БСП. КБ/БСП е пред специфична дилема, при която трябва да избере срещу какво конкретно да противодейства – да неутрализира европейските критики, чрез втвърдяване на позицията срещу „Атака“ или да не заплашва с поведението си управлението и да рискува европейската политическа подкрепа.

Алиансът на либералите и демократите за Европа оказва твърда подкрепа на ДПС, което поставя Движението в най-добро положение в сравнение с останалите партии.

„Атака“ се опитва да инвестира усилия в европейска легитимност, която едновременно би могла да възвърне доверието на част от избирателите и да прекрати критиките за подкрепа на управление, в което участва и ДПС; търси да установи контакти с други националистически партии в Европа в навечерието на изборите за Европейски парламент. Ръководството на националистите е пред дилема – загуба на електорална тежест и делегитимация на партията като непримирим противник на ДПС или прекратяване подкрепата за управляващите.

Анализ на властовите институции

***Президентът** стана фактор за предизвикване на предсрочни избори и постепенно разсея въздействието си, като се ангажира с различни конфронтации. Последните му защитни позиции показват, че без да може да предизвика политическа криза, остава риск за управляващите, доколкото намалява тяхната подкрепа в страната и отвън.*

В периода на анализа президентът е много по-авторитетен от останалите власти сред обществото; подкрепи спонтанните протести⁴³ и сам е силно подкрепян отвън. Той обаче не постигна дори една от своите цели: няма диалог с управляващите; диалогът му с гражданското общество не посочва управленски изход от кризата; не съдейства за постигане на съгласие за реализиране на важни реформи; дори остана дистанциран от ГЕРБ.

Целите му станаха напълно неизпълними след като сне доверието си от правителството и от лидерите на БСП и ДПС.⁴⁴ Този акт не е лесно определен от политическа гледна точка, доколкото правителството управлява с доверието на мнозинството от НС, а лидерите на партиите са такива с доверието на своите членове, но беше възприет от управляващите като обявяване на конфронтация⁴⁵ - контрапротестите в подкрепа на правителството Орешарски са насочени преди всичко срещу президента; основните им послания идват от БСП, ДПС и „Атака“; лозунгите се използват в пленарна зала от техните депутати. Това блокира диалога на

президента с управляващите политически партии.

Отношенията на президента с правителството са по-конструктивни включително и поради повечето допирни точки: външната и икономическата политика, сферата на сигурността и отбраната.⁴⁶ Тази положителна динамика прави много трудно и невъзможно президентът да атакува премиера, за да подаде оставка.

Президентът разшири обсега на своята конфронтация извън управляващите⁴⁷; започна персонални битки и в края на анализирания период влезе в защитна позиция, в режим на обяснения и съдебни закани⁴⁸.

В Народното събрание няма достатъчно политическа воля за предизвикване на незабавни парламентарни избори. Мнозинството ще крепи НС до изборите за европейски парламент. Не са налице нагласи в общественото мнение, които да подкрепят категорично предсрочни парламентарни избори. Парламентът е по-сигурен отколкото през лятото, но е уязвим.

В анализирания период 42-то ОНС стартира с мнозинство, което е най-спорното, най-трудно съставеното и поддържано с най-много усилия и с най-ниско равнище на подкрепа⁴⁹ след 1989 г. То функционира в условия на бойкот и конфронтации и на протестен натиск, но удържа на несигурността през летните месеци.

Дългото отсъствие от заседанията на НС и в много моменти глухата защита на ГЕРБ, дадоха възможност на мнозинството да реализира своите законодателни идеи; да промени досегашни политики и ревизира, приети от предни парламенти национални стратегии в няколко области - енергетиката, пенсионната система, трудовите отношения.

Управляващите в НС удържаха няколко изпитания: 1) гласуваха законопроект за актуализация на бюджета за 2013 година; 2) преодоляха два пъти отлагателно вето на Президента на Републиката; 3) отблочираща заседанията на парламента; и, 4) отхвърлиха двата вота на недоверие на ГЕРБ към правителството.

Правителството изцяло зависи от политическия компромис между КБ, ДПС и „Атака“. То няма своя самостоятелна опора и е лишено от функции да противодейства по своя инициатива на политическите рискове. Точно в този аспект правителството и парламентът са несигурни, върху силно ограничена институционална опора и уязвими за нови заплахи. Тази конструкция е ненадеждна в хоризонт от една година.

МС зависи силно от мандатоносителя⁵⁰; премиерът изпълнява дисциплинирано волята на подкрепящите го партии с акцент да прокарава приоритетно идеите на ръководството на БСП⁵¹. В редки случаи се противопоставя - например на въвеждане на прогресивна скала за облагане на доходите на физическите лица.

Изпълнителната власт започна без коалиционно споразумение между подкрепящите партии. Загуби рязко одобрение, след като премиерът предложи Д. Пеевски за шеф на ДАНС. Предложи кратка програма с къс хоризонт⁵². След това реализира компромисна политика, зададена от целите на КБ и ДПС, без да се съобразява с „Атака“, която вербално не го одобрява, но в решителни моменти подкрепя действията му.

Тази ключова подкрепа не се постига от премиера и поради това, той не е лидер на кабинета. Отговорен за кабинета е председателят на БСП, тъй като той постига компромисите и подкрепата на „Атака“; стабилността на управляващия „триъгълник“ зависи само от него. Тази специфична конструкция на изпълнителната власт формира значителен политически риск.

Другите властови институции

Конституционният съд е фактор и, вероятно ще продължи да бъде такъв, за запазване на политическото статукво.

За да подкрепи мнозинството, КС отхвърли отговорността си за състава на Народното събрание; увеличи съмненията в капацитета и независимостите си и повиши потенциала на протестното поведение. Щетите за авторитета на висшия конституционен арбитър дойдоха от публичната атака на двама от съдиите⁵³. (Обществен дебат по проблемите на институцията досега не е бил предизвикван.)

Очакваните решения на Конституционния съд по казуса за касиране на изборните резултати от изборителните секции в Турция, както и евентуално ново решение по отношение на статута на Д.Пеевски, биха могли да навредят на КБ и ДПС, но по-вероятно е, това да не се случи.

Съдебната система е фактор за обща политическа несигурност с разнопосочно действие по отношение конфликтите в политическата система. Може да се очаква нов срив в доверието към нея и страната.

Съдебната система функционира неубедително, има вътрешни конфликти, подозирана е от обществото в корупция и очевидно отказва правосъдие по знакови дела. С това тя увеличава общата несигурност в страната, в това число на партийните и властовите институции.

От парламентарните партии само ДПС има в предизборната си програма няколко изречения за съдебната система. Като цяло отсъстват сериозни идеи за реформа и излизане от кризата на съдебната система; няма обективен анализ на причините, няма и решения как последиците от тази криза да бъдат ограничени и преодолени.⁵⁴ Силно разединеният парламент е много далече от консенсус по тази тема⁵⁵. Управляващите се стремят да заемат там контролиращи позиции, а опозицията да запази овладения по време на управленския си мандат контрол. Целта на първите е да се постигнат предварително заявените им цели за наказателно преследване на лица от предишното правителство⁵⁶.

Съдебната система остава едно от препятствията пред по-нататъшната интеграция на страната в ЕС; един от факторите за бягството на инвестициите от страната и за упадъка на бизнеса; и, вероятно - обект на критики в поредния негативен доклад от мониторинга на ЕК.

Факторът медии

Медиите в преобладаващата си част са ориентирани в подкрепа на управляващите, но пораждат собствени политически рискове за свободата на словото, с което подкопават самата многопартийна демокрация. При силен обществен натиск е възможно да променят поведението си в противна посока.

С малки изключения медиите фрагментират и дават приоритет на определени новини; структурират информационния поток и обхвата на информацията в зависимост от своите собственици и партийно позициониране.

Задаването на политическия дневен ред е съществена част от властта на институциите и на медиите, която в периода се реализира почти изцяло чрез медиите. В резултат от това, дневният ред се структурира по различен начин и включва избрана част от информационния поток; наблюдава се висока степен на съгласуваност до пълно припокриване между медии

и партийно отношение на информационно съдържание, коментарите и анализите. Медиите се конфронтират паралелно на партиите и това се пренася към интернет-платформите; ограничават правото на свободно изразяване на своите журналисти и те се разместват съобразно политическите си пристрастия.

Прогноза и преценка за политическите рискове

Оставка на правителството с криза остават ниско вероятни до края на годината; но перспективата е негативна за зимните месеци; Европейските избори през май 2014 г. ще определят перспективата за следващата година. Създаване на ново правителство и промяна на мнозинството са теоретично възможни, но не са вероятни.

Президентът заяви, че ще наложи отлагателно вето на проектозакона за досиетата, на Наказателния кодекс и частичното разрешаване на тютюнопушенето. Управляващите в Народното събрание ще подкрепят Закона за бюджета за 2014 г. и ще отхвърлят всяко президентско вето до края на настоящата година. Нараства възможността от блокиране работата на парламента⁵⁷ без да достига средни нива на вероятност.

Конфронтацията „управляващи – президент“ ще бъде контролирана от първите, предвид осъзнаването на възможните щети върху страната и собствения им авторитет в ЕС при евентуален, напълно обречен опит за предизвикване на импийчмънт.

Нараства неспособността на властовите институции да управляват страната без да се конфронтират помежду си.

Сондажите за доверието, не позволяват КБ и ДПС да поискат избори, поради две причини: а) няма убедителни данни, че ще имат мнозинство след тях и б) назначено от противника -президент служебно правителство, може да направи несигурна преднината на управляващите във времето от правителствената криза до провеждането на предсрочните избори.

Партиите са блокирани поради загубата на доверие и способност да прогнозираят надеждно бъдещото развитие на ситуацията.

Протестният потенциал остава висок; сондажите на общественото мнение показват голямо недоверие към МС и НС, но не констатира убедително желание за предсрочни избори. Няма признаци протестите да преминат в масово недоволство, гражданско неподчинение и сблъсъци с властта⁵⁸; има тенденция за тяхното разфокусиране.

С настъпването на зимата предстои активизиране на синдикални инициативи. Досегашните локални синдикални протести могат да доведат до браншови, а те на свой ред могат да се превърнат в политическа стачка.

Рисковете за управляващите ще се увеличат и ще станат по-вероятни през зимните месеци.

Общият Индекс на несигурност на политическите институции е между нисък и среден с негативна перспектива до европейските избори. Това силно ограничава потенциала да бъдат решавани тежките проблеми, да се променя политиката, да се извършват нужните реформи и страната да бъде управлявана един мандат.

ХРОНОЛОГИЯ НА СЪБИТИЯТА С УЧАСТИЕТО НА ИНСТИТУЦИИТЕ ОТ ПОЛИТИЧЕСКАТА КОНСТЕЛАЦИЯ

25.05.2013	Първо заседание на 42-ро ОНС. Михаил Миков е избран за председател със +188 (КБ и ДПС) и -97 (ГЕРБ). "Атака" не гласува. ГЕРБ отказва заместник-председател.
27.05.2013	Иван Данов кандидат за министър на инвестиционното проектиране вместо оттегляния след свързания със скандала "Дюнигейт" и наказателната процедура на ЕС Калин Тихолов.
29.05.2013	Пламен Орешарски - министър-председател, +120 (КБ и ДПС) и -97 (ГЕРБ). "Атака" не гласува. МС, +119 (КБ и ДПС) и -98 (ГЕРБ + В. Сидеров).
07.06.2013	НС реструктурира ГДБОП в ДАНС. Председателят ще се избира в НС, занижава се и се променя изисквания стаж. ГЕРБ ще поискат президента да наложи вето.
12.06.2013	Президентът няма да налага вето с мотива за толерантност към първите закони на НС.
14.06.2013	НС гласува, без "Атака", предложението на премиера Пламен Орешарски, Д. Пеевски да бъде избран за председател на ДАНС, +166 (КБ и ДПС), -84 (ГЕРБ), 01.
	Президентът свиква КСНС и сваля доверието си в МС и в лидерите на БСП и ДПС, и призовава за преразглеждане на избора на председател на ДАНС
	Според данни на МВР 15 000 души протестират срещу назначението на Д. Пеевски
18.06.2013	ГЕРБ напуска НС. Ще се върнат в парламента за обсъждане на промени в Изборния кодекс.
19.06.2013	НС отменя решението си за избора на Д. Пеевски, +128 (КБ, ДПС и "Атака")
	МС назначава 11 областни управители, Муса Палев (Благоевград) и Венцислав Каймаканов (Пловдив) от ДПС са посрещнати с протести. Зам-министър в МВР Иван Иванов е бивш управител на СИК в Шумен, задържан за отвлечане и рекет през 2000 г. Напуска поста след 3 часа, след несъгласие на министър Цветелин Йовчев.
24.06.2013	КС образува дело по искане на ГЕРБ срещу връщането на Д. Пеевски в НС
07.07.2013	ДСБ, ДБГ, Народна партия "Свобода и достойнство", "Зелените" и "Синьо единство" създават Реформаторски блок (РБ) и излизат с "Начала на обединение на Реформаторския блок".
09.07.2013	КС отказва на ГЕРБ да касира изборите заради нарушения в деня за размисъл и др.
11.07.2013	МС назначава управител на Софийска област Емил Димитров, бивш член на ВИС в Своге.
25.07.2013	Президентът налага вето върху закона за специалните разузнавателни средства с мотива, че нарушава независимостта на съдебната система.
01.08.2013	НС анкуализира Закона за бюджета, +115 (КБ и ДПС), -88 (ГЕРБ) и о 10 (9 от "Атака" и 1 от ГЕРБ).
02.08.2013	НС отхвърля вето на президента върху Закона за СРС на II гласуване, +125 (КБ, ДПС и "Атака") -69 (ГЕРБ); на I гласуване не достига един глас за необходимите 121
07.08.2013	Президентът налага частично вето върху актуализацията на бюджета, което не засяга 40-те млн. лв., предвидени за социални мерки
14.08.2013	СДС и БЗНС се присъединяват към РБ.
16.08.2013	НС отхвърля вето на президента върху актуализацията на Закона за бюджета с +130 (КБ, ДПС, "Атака" без В. Сидеров) и -93 (ГЕРБ)
27.08.2013	ГЕРБ се връща в НС, депутатите му влизат в постоянните парламентарни комисии без ръководни постове.

10.09.2013	Създава се граждански съвет от 25 души като върховен орган на РБ.
19.07.2013	ГЕРБ внасят искане за вот на недоверие към правителството на Пламен Орешарски за провал в областта на инвестиционната политика.
20.09.2013	Премиерът представя в НС програмата на МС "Държавност, развитие, справедливост - икономически и социални приоритети на правителството на Република България" от 01.08.2013
22.09.2013	Отцепници от ГЕРБ учредяват партия "БАСТА". Сред тях са бившите депутати Емил Димитров, Иван Петров, Павел Димитров и министър Мирослав Найденов.
02.10.2013	След липса на кворум на 25.09, НС отхвърля вота на недоверие за провал на инвестиционната политика на МС, -111 (КБ и ДПС), +86 (ГЕРБ) и о 20 ("Атака")
08.10.2013	КС без решение връща Д. Пеевски в НС.
10.10.2013	ГЕРБ внасят втори вот на недоверие за провал в регионалното развитие и инвестиции.
17.10.2013	НС отхвърля втория вот на недоверие към правителството на Пламен Орешарски с +93 (ГЕРБ), -118 (КБ, ДПС и 1 от "Атака"), о 20 ("Атака").

¹ „Политически институции“ в случая са парламентарните и потенциално парламентарните политически партии (коалиции), Народното събрание, Министерския съвет и президента.

² „Политическа криза“ е нарушаване на политическите рискови критерии, което блокира действието на основните институции в държавата или води до тяхното разрушаване, в случая до предсрочно прекратяване на легитимната им дейност.

³ Предсрочните избори бяха предизвикани от силни протести и управленска неспособност да се намерят решения на остри проблеми в енергетиката, изразили се в растящи цени на електроенергията и течните горива и монополизирването на редица пазари. Предсрочните парламентарни избори от 12 май 2013 година регистрираха най-ниска избирателна активност от началото на демократичните промени у нас и позиционираха парламентарните партии така, че станаха основен фактор за политическа несигурност.

⁴ Тогавашната политическа нестабилност се характеризираше със слаби правителства, неспособност за управление и задълбочаване на остри проблеми на страната: в първия случай официално обявен фалит, а във втория страната се изправи на ръба на повторен фалит, поради неспособност да обслужва разсрочения дълг.

⁵ С. Станишев (27.06.2013) „Ако утре „Атака“ каже, че няма да участва в работата на парламента, това променя ситуацията и отиваме на предсрочни избори.“ Б. Борисов (02.10.2013) „Като я няма „Атака“, този парламент и това правителство няма да съществуват“.

⁶ 29.05.2013 г. 42-то НС избра Пл. Орешарски за министър-председател с 120 гласа „за“ (от КБ и ДПС) и 97 „против“ (ГЕРБ), Атака не участва в гласуването. Структурата и състава на кабинета бяха одобрени със 119 гласа „за“ (КБ и ДПС без Пл. Орешарски) и 98 „против“ (ГЕРБ + В. Сидеров).

⁷ На 16.08.2013 г. Парламентът преодоля ветото на президента Р. Плевнелиев върху актуализацията на бюджета за 2013 г. със 130 гласа „за“ (всички 119 депутати от БСП и ДПС и 11 от „Атака“) и 93 „против“ (ГЕРБ).

⁸ На 26.06.2013 г. провал на заседанието на НС - липсва кворум. Депутатите от Атака „Докато не бъдат осигурени нормални условия за работа не би следвало да се правят дори и опити за свикване на заседания“.

На 25.09.2013 г., провал на заседанието на НС за първия вот на недоверие към кабинета - липсва кворум. Депутатите от ГЕРБ не се регистрират, от „Атака“ не присъстват в Народното събрание.

⁹ Л. Местан (15.05.2013г.) „Коалиция между ДПС и „Атака“ в каквато и да е форма означава тотално израждане на политиката.“ (18.06.2013) „ДПС не се чувства като партия, която е в управленска коалиция, а като партия, която подкрепя кабинета Орешарски“. (01.10.2013) „ДПС остава на позиция против изграждане на АЕЦ „Белене“. Управлението на страната не стъпва на коалиционно споразумение между партиите, които подкрепят кабинета, и в такова споразумение проектът АЕЦ „Белене“ не е третиран“. „Атака“ – отказ от гръмки обещания – 500 лв. минимална пенсия, 1000 лв. минимална заплата; разваляне договорите с ЕРП-тата и т.н. Обяснение – В. Сидеров (16.10.2013) - „Това правителство не го подкрепяме, ние сме коректив.“

¹⁰ Партиите не вярват на социологическите агенции, на които плащат и които са превърнали в свои партийни средства за конфронтация. Те ще се ориентират от резултатите от евроизборите.

¹¹ М. Миков (08.09.2013) „Въпросът за предсрочни избори може да се постави след вота за Европарламент през май следващата година, след като се направи анализ на резултатите от работата на правителството и парламента. И. Калфин (24.07.2013) „Предсрочните избори стават неизбежни...трябва да се проведат

май 2014". Г. Първанов (27.07.2013) „Провеждането на избори преди май 2014 г. би било катастрофа за страната.“

¹² За повече детайли вж. Междинен доклад за Извънредната ситуация предизвикана от нелегалната имиграция на ЛУР.

¹³ Декларация на ПГ на ГЕРБ (14.06.2013) „ГЕРБ ще работи за предсрочни избори, Велико народно събрание и промени в Конституцията“. Б. Борисов (02.09.2013) „Приемаме призива на протестиращите за незабавна оставка на правителството и се обявяваме за нови избори до края на годината“.

¹⁴ Б. Борисов (08.08.2013) „Въпросът е да накараме всички хора в тази област, в център-дясно, да гласуват за своите си политически партии. Иначе по отделно, никой не може да бие БСП и ДПС заедно. Аз го правих няколко години, но сега мощността на ГЕРБ не е толкова голяма. И трябва да се обединим повече хора“.

¹⁵ Б. Борисов (29.09.2013) „Правителство се прави като имаш стабилно мнозинство,..., когато си първа политическа сила, имаш самочувствие и морала да го правиш. Как третият и четвъртият ще кажат на първия какво да прави. Защо тогава има избори?“

¹⁶ Б. Борисов (06.06.2013) заявява, че „депутатите му няма да участват в заседанията на Народното събрание, защото се чувствали непрекъснато обиждани и унижавани.“

¹⁷ Б. Борисов (18.06.2013): „Депутатите от ГЕРБ напускат парламента и няма да се върнат преди провеждането на избори, които да наложат нов модел на управление.“ Единственото изключение, което ще връща в пленарна зала 97-ината от ГЕРБ, е изработване на нов изборен кодекс.

¹⁸ На 19.06.2013 парламентът отмени избора на Пеевски за председател на ДАНС; на 21.06.2013 г. ГЕРБ сезира Конституционния съд за Пеевски.

¹⁹ Основната цел на атаките на ГЕРБ в последните два месеца е „Атака“. Стремешът е партията да бъде дискредитирана напълно в очите на нейните избиратели, заради подкрепата, която дава на ДПС да управлява. Самият избор на най-малката парламентарна група, като цел за политически нападения е признак за слабост.

²⁰ Б. Борисов (25.02.2013) „Няма да има нужда вие да понесете пасив, защото вие сте държавен глава. В президентството вие сте обединител на нацията, вие не сте изпълнител на власт“.

²¹ Цв. Цветанов (16.10.2013): „Росен Плевнелиев е един достоен президент. Виждате каква е международната подкрепа, която получава в действията му като президент на страната. Като всеки един български гражданин той си е плащал данъците.“

²² М. Кунева (08.08.2013) „Дано за председателя на ГЕРБ да стане ясно, че в реформаторското обединение сме събрали партии, които вярват в общи идеали и имат общи ценности, а не са заедно за механично сливане на проценти и за участие във властта на всяка цена. Р. Кънев (08.08.2013) „Нямаме готовност да разговаряме с ГЕРБ. ...Доста бакалски е подходът на г-н Борисов и съм убеден, че той не отговаря на интереса и на избирателите на ГЕРБ, част от които също протестират в момента“. Б. Лукарски (09.08.2013) СДС има собствена позиция, която защитава за оставка на правителството и не е свързана с никакви покани от страна на ГЕРБ. СДС не могат да имат общи действия с ГЕРБ поради много различия.“

²³ Б. Борисов (03.09.2013) „Приемаме исканията на протестиращите като основателни и справедливи. Солидарни сме с тях и изразяваме уважение към упоритостта и последователността на усилията на всички, които 80 дни не се отказват от протестите. Приемаме призива за незабавна оставка на правителството и се обявяваме за нови избори до края на годината. Присъединяваме се към апела всеки гражданин и всяка партия, които искат оставка на правителството и незабавни избори, да се включи към протестните действия още на 4 септември. Колкото повече хора излязат на улицата тези дни, толкова по-бързо това правителство ще си отиде“.

²⁴ КОАЛИЦИЯ ЗА БЪЛГАРИЯ включва: ПП „Българска социалистическа партия“; ПП „Партия Български социалдемократи“; ПП „Движение за социален хуманизъм“; ПП „Европейска сигурност и интеграция“ (ЕСИ); ПП „Комунистическа партия на България“; ПП „Земеделски народен съюз „Александър Стамболийски“; ПП „Нова зора“; ПП „Политическо движение Еврором“.

²⁵ С. Станишев (26.07.2013) „Кабинетът на Орешарски няма да подава оставка нито сега, нито през май догодина, нито по-късно.“ А. Кутев (05.10.2013) „Следващият парламент няма да е по-различен от този. Не искаме да сме на власт на всяка цена, но едни избори сега не са полезни за самата държава“.

²⁶ Типичен пример в това отношение бе оттеглянето на първоначалното предложение за налагане на мораториум върху разрушаването на незаконно построени имоти, което се поддържаше от ДПС и срещу което остро възрази „Атака“.

²⁷ Б. Борисов (13.06.2013) „БСП има един премиер – Орешарски, и двама министри – Найденов и Вигенин. Всичко останало е на ДПС“.

²⁸ Г. Кадиев (12.09.2013) „Политическата цена, която БСП плаща за това, че зависи от гласа на „Атака“, е много тежка и тя ще си проличи във времето“.

²⁹ Г. Първанов (31.08.2013) „БСП се нуждае от ново ръководство и дълбоки идейни промени. Стигаме до един момент, в който всички легитимни механизми в БСП се подменят и решенията се концентрират

в един много тесен кръг. Възможно е правителството да изкара и пълния си мандат, но политическата цена за това ще бъде много висока. Не може всеки ден да мислиш за кворуми и да управляваш успешно и убедително."

³⁰ Р. Петков (23.09.2013) „В Националния съвет на партията не се провеждат дискусии и ръководството не отговаря на запитванията за конкретни назначения...Управленската политика на кабинета не се формира в централата на БСП, а някъде другаде“. Д. Михалевски (18.09.2013) „В редиците на БСП също се питат как е формиран кабинетът. Новото Министерство на инвестиционното проектиране е грешка. То губи поне 1 година за стартиране на работата си.“

³¹ Л. Местан (13.06.2013): „ДПС има не 14, а 17 министри - всички министри са министри на ДПС, всички министри на ДПС са министри на БСП и всички министри на БСП са министри на 42-то Народно събрание“. (30.07.2013) „ ДПС застава плътно зад управленската програма на Пламен Орешарски“.

³² Явните теми на дистанциране и дори противопоставяне от страна на ДПС на КБ и „Атака“ са: АЕЦ „Белене“, връщането на параграф 12 в Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност... и т.н. Движението старателно прикрива теми, които правят трудни отношенията между ръководствата на ДПС и БСП, като острата непримиримост на почетния и притежаващ значителна власт председател с председателя на БСП, близостта му до вътрешната опозиция в БСП.

³³ Хр. Бисеров (14.07.2013) „Съдбата на един парламент не зависи от съдбата на едно правителство или един премиер. Живеем във времето, когато в едно НС последователното избиране на повече от едно, повече от две правителства, е нещо нормално...Така че не трябва да се гледа на едно правителство като правителство избрано за целия мандат на едно Народно събрание“.

³⁴ В. Сидеров (22.09.2013) „Моята цел беше да спра ГЕРБ за властта, историята ще покаже, че съм бил прав“

³⁵ В. Сидеров (18.10.2013) „ГЕРБ е криминална групировка, която търси разруха и пред нищо не се спира.“

³⁶ В. Сидеров (09.10.2013) „Отхвърлянето на предложението (за затваряне на границата с Турция) с гласовете на БСП, ДПС и ГЕРБ показва наличието на нова тройна коалиция. (16.10.2013) „Внасянето на вота от страна на ГЕРБ го смятаме за една демагогия, защото фактически ГЕРБ, БСП и ДПС играят помежду си в комбина“.

³⁷ В. Сидеров (22.09.2013) „Ние сме стимул, острие, което го ръчка. В момента, в който кабинетът „Орешарски“ започне да действа продянковски със затягане на коланите, ще загуби подкрепата на „Атака“.

³⁸ Б. Борисов (06.10.2013) „Нито имам желание да елиминирам Реформаторския блок, нито имам желание да ги въздигам. Въобще не ги слушам какво говорят за мен“. „Бих им дал съвет. Те с това говорене, с тази си политика, с тази си ярост дори преди 4 месеца не успяха да влязат в парламента. Защо не казват една лоша дума за БСП или ДПС, а само ГЕРБ им е враг, нека ми обяснят?“

³⁹ Р. Кънев (11.07.2013) „Много хора с леви убеждения протестирали в момента...В момента България има нужда от голяма промяна, която не е в категориите на лявото и дясното.“

⁴⁰ Начала на обединение на Реформаторския блок „Вярваме, че единственият начин да разрушим мафиотско-олигархичното статукво в България, е чрез обединение на усилията на партии и граждани. В името на върховенството на закона.“

⁴¹ В. Симеонов (28.09.2013) „Ще има предсрочни избори и те ще бъдат насрочени до Нова година. Хората ще излязат след сметките за ток и парно и забавянето на пенсии“. (01.10.2013) „Съвсем нормално е към протестиращите по политически съображения, да се присъединят икономически недоволните, тъй като очакваме срив не само в бюджета на държавата. Не виждаме абсолютни никакви мерки за подобряване положението на живеещите в България. Очакваме срив в държавата.“

⁴² Б. Борисов (25.07.2013) „ГЕРБ се завърнаха в парламента заради актуализацията на бюджета само заради настояването на Брюксел, а иначе споделят исканията на протестиращите за оставка на кабинета и предсрочни избори.“

⁴³ Р. Плевнелиев (28.06.2013) „Протестът е висша форма на пряка демокрация и всеки път, когато политиките правят грешки, гражданите ще излизат на протест.“

⁴⁴ Р. Плевнелиев (14.06.2013) „Дадох кредит на доверие и апелирах за обичайните 100 дни. Но след това назначение и по начина, по който то бе извършено, моят кредит на доверие е изчерпан“. „Днес снеж в политически аспект доверието си от министър-председателя Пламен Орешарски, както и от лидерите на двете управляващи партии – БСП – Сергей Станишев и ДПС – господин Местан.“

⁴⁵ С. Станишев (09.07.2013) „Ако цената за доброто отношение от страна на Плевнелиев към парламента и правителството е условието ГЕРБ да участват в управлението, тази цена е неприемлива. Този подход поставя президента в обслужваща роля и позиция към Бойко Борисов и Цветан Цветанов и не отговаря на неговите конституционни задължения на президент и показва, че подозренията към неговата политическа пристрастност и обвързаност са основателни в много висока степен“. Л. Местан (13.07.2013) „Дали, ако след следващите избори пак има протести, президентът ще поиска оставка на правителството и къде

отива стабилността на институциите и конституционно уредената мандатност?”

⁴⁶ Р. Плевнелиев (16.09.2013) „Това, че с нех доверието си от правителството, не означава, че отказвам да работя с него. Ние споделяме общи позиции по много въпроси“.

⁴⁷ Р. Плевнелиев (24.09.2013) „В България има олигарси... Една малка група от хора, която се е концентрирала чрез изграждане на връзки от зависимости - политико-икономически, медийни, и по този начин тя цели само едно - забогатяване за сметка на обществения ресурс.“

⁴⁸ Р. Плевнелиев (14.10.2013) „Атаките срещу президентството очевидно целят предизвикване на хаос в държавата и отклоняване на вниманието от реалните проблеми, които българското общество посочва“.
(15.10.2013) „Това, което в момента се тиражира са абсолютни лъжи. Същевременно планирам да защита правата си по правилата на правовата държава, т.е. в съда“.

⁴⁹ 38 НС - 31% недоверие, 37 доверие; 39 НС - 23 недоверие, 37 доверие; 40 НС - 60 недоверие, 23 доверие; 41НС - 33 недоверие, 42 доверие; 42 НС - 65 недоверие, 26 доверие.

⁵⁰ Пл. Орешарски (02.10.2013) „Ще си подам оставката, когато нямам необходимата подкрепа. На този етап я имам“.

⁵¹ Пл. Орешарски (30.05.2013) „Има шанс да бъде рестартиран проектът АЕЦ „Белене...Гледам на АЕЦ „Белене“ като на икономика, а не като на политика. Ако той има необходимата ефективност е редно да се мисли за реализация, ако няма не си струва.“

⁵² Програма „Държавност, развитие, справедливост – икономически и социални приоритети на правителството на Република България“ 31.07.2013 г.

⁵³ Р. Ненков (09.10.2013) „Досега не съм се убедил, че Конституционният съд действа независимо“. Б. Пунев (18.10.2013) „Освен ако не настъпи промяна под влияние на обществения натиск, тъй като малко или много дейността на КС в момента е под светлината на прожекторите, не виждам как би могло да се наруши този рахат, трудовият морал тук не е на висота.“

⁵⁴ ГЕРБ – липсва специален акцент, посветен на правосъдието и вътрешния ред – Цв. Паунов „За реформа в съдебната система ГЕРБ ще мисли след изборите“; БСП „Ние сме за пряк избор на членовете на Висшия съдебен съвет от съдебната квота с участието на всички магистрати.“ ДПС - Намаляване на парламентарната квота във Висшия съдебен съвет (при наличие на конституционно мнозинство). Промяна на модела на ВСС от постоянно действащ бюрократизиращ се орган в заседаващ на отделни сесии орган. Разделяне на ВСС на съдийска и прокурорска колегии при решаване на кариерните въпроси. Създаване на единна норма на натовареност на магистратите и подробни стандарти за разпределение на делата на случаен принцип. Повишаване ролята на колегиалния принцип чрез засилване ролята на общите събрания на съдиите при администриране на съдилищата и превръщането им в централен орган за управление и вземане на решения. Децентрализация на прокуратурата. Облекчаване на достъпа на гражданите до административното правосъдие чрез промяна на местната подсъдност. „Атака“ – По-голяма прозрачност при работата на съда, прокуратурата и следствието, нови критерии за кариерно израстване на магистратите. Разширяване достъпа до Върховния касационен съд.

⁵⁵ Народното събрание не е в състояние да избере главен съдебен инспектор. (01.10.2013) Съюзът на съдиите в България призова НС веднага да открие процедура за избор на нов главен съдебен инспектор. Съюзът предупреди, че изискването за квалифицирано мнозинство за избора на главен инспектор не може да се използва като оправдание за блокиране на дейността на съдебния инспекторат и очакваните от него анализи за системните проблеми на съдебната власт.

⁵⁶ Първоначалните реакции по отношение на характера на повдигнатото обвинение по казуса с откритите отпечатани и подготвени за транспортиране бюлетини в печатницата в Костинброд, показват до какви резултати може да стигне такова усилие.

⁵⁷ Д. Главчев (19.10.2013) „Политиката спрямо бежанците е една от темите, по които си заслужава да бъде искан вот на недоверие на правителството“. В. Вучков (22.10.2013) Твърде вероятно е следващият вот на недоверие да бъде продиктуван от „тревогите на тема „бежанци ...“.

⁵⁸ В ход са опити за партийна мобилизация на протестен потенциал: от страна на „Атака“ срещу либерализирането на режима за продажба на земеделска земя на чужденци; от страна на „Атака“, ВМРО и отчасти на НФСБ срещу политиката на правителството по отношение на приемането в страната на нелегални имигранти; „Сила“, „Граждански контрол“, ВМРО и „България без цензура“ по модела на февруарските протести срещу монополите.